

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**

Верховенство права для захисту довкілля

ПОЗИЦІЙНИЙ ДОКУМЕНТ ЩОДО ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДУ

ЛЬВІВ - КИЇВ
2019

4 жовтня 2019 року Верховна Рада України схвалила Програму діяльності Кабінету Міністрів України (далі – Програма)¹. Команда ЕПЛ проаналізувала схвалену Програму та презентує свою позицію щодо неї.

Щодо процедури прийняття Програми діяльності Кабінету Міністрів України

Програма діяльності уряду не проходила жодного публічного обговорення. Окрім того, згідно вимог чинного законодавства, проект такої програми мав пройти процедуру стратегічної екологічної оцінки, яка б дозволила визначити і врахувати потенційні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від її реалізації. Ми стурбовані тим фактом, що при прийнятті документа, який визначає плани та цілі діяльності Кабінету Міністрів України, не було забезпечено можливість громадськості реалізувати своє право на участь у процесі прийняття такого документа державного планування, та не було оцінено і враховано потенційні наслідки для довкілля і здоров'я людей.

Щодо змісту Програми діяльності Кабінету Міністрів України

У Програмі передбачені пріоритетні цілі, які уряд ставить перед собою з тією метою, щоб українці жили довше, безпечніше, заможніше та щасливіше. На нашу думку, задля досягнення цієї мети, Програма мала би також включати такі цілі і їхні відповідні показники ефективності.

Пропозиції ЕПЛ щодо доповнення Програми новими цілями

<i>Пропонована ціль</i>	<i>Пропоновані критерії ефективності</i>
Ціль 7.9. Розвиток органічного сільськогосподарського виробництва	<ul style="list-style-type: none"> - Збільшення на 10 % суб'єктів господарювання, які отримали сертифікати органічного землеробства; - відновлення сівозмін та зменшення кількості монокультур на 50 % територій; - До 30 % зменшення кількості експорту на використання пестицидів та агрохімікатів.
Ціль 8.6 Українці стають мобільнішими	<ul style="list-style-type: none"> - Розвивається мережа громадського транспорту, що з'єднує всі куточки України та на 20 % збільшує кількість внутрішніх туристів; - 30 % міст покращують громадський транспорт, що покращує якість атмосферного повітря у місті та зменшує кількість заторів.
Ціль 9.9. Українець відповідальний за стан довкілля	<ul style="list-style-type: none"> - На 20% зростає участь громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля планованої діяльності; - На 50 % зростає участь громадськості у процедурі стратегічної екологічної оцінки документів державного планування; - На 100% зростає притягнення до відповідальності винних осіб за вчинення правопорушень у сфері охорони довкілля.
Ціль 9.10 Українець обізнаний про стан довкілля	Створюється онлайн система інформування про реальний стан довкілля за такими показниками, як стан повітря, води, ґрунтів, а також належно ведуться кадастри природних ресурсів.
Ціль 12.5 Україні живуть у правовій державі	<ul style="list-style-type: none"> - Всі суди укомплектовані суддями, судді незалежні; - Прокуратура захищає інтереси громад, якщо такі потребують захисту.
Ціль 17. 3 Україна виконала Угоду про асоціацію	Завершений процес апроксимації законодавства України до актів ЄС, передбачених у Угоді про асоціацію, зокрема усіх директив та регламентів у сфері охорони довкілля, передбачених у додатку XXX до угоди

¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66959

Пропозиції ЕПЛ щодо доповнення існуючих цілей додатковими показниками ефективності

<i>Існуюча ціль</i>	<i>Пропоновані показники ефективності</i>
Ціль 1.5. Українські вчені мають належні умови для досліджень та інтегровані у світовий науковий простір.	Фінансування розробки методик оцінки впливів планованої діяльності та реалізації документів державного планування на різні компоненти довкілля для потреб процедур стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля, оновлення описів найкращих технологій.
Ціль 2.3. Люди довше живуть	Гарантування безпечних для життя та здоров'я умов проживання шляхом проведення стратегічної екологічної оцінки усіх документів державного планування та перегляду усіх санітарно-гігієнічних нормативів у відповідність із потребами.
Ціль 4.3. Українці (особливо молодь) мають можливість брати активну участь у суспільному житті	Запровадження просвітних заходів для різних вікових груп з метою просвіти та навчання із застосування інструментів участі громадськості у процесі прийняття екологічно-важливих рішень (в тому числі у процедурах оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки).
Ціль 4.6. Люди активно подорожують Україною в цілях туризму	Збільшити на 20 % кількість зелених садиб, оформити до 100% діючих екостежок.
Ціль 9.4. Українець живе у сприятливому та чистому навколишньому середовищі	<ul style="list-style-type: none"> - Здійснення ефективного та дієвого моніторингу за станом довкілля; - здійснення ефективного та дієвого контролю за додержанням вимог природоохоронного законодавства; - впровадження електронних реєстрів дозвільних документів в сфері охорони довкілля та використання природних ресурсів; - реформування законодавства щодо каналізаційної мережі, з метою зобов'язання суб'єктів господарювання встановлювати локальні очисні споруди, заборони скидів стічних та каналізаційних вод у водні об'єкти та посилення відповідальності за такі діяння громадян і суб'єктів господарювання; - введення мораторію на будівництво нових атомних блоків та станцій, та створення умов для безпечного виведення із експлуатації діючих блоків, що використали свій ресурс; - збільшення ставок податку на викиди та скиди забруднюючих речовин, на розміщення відходів; - забезпечення дотримання режиму охорони прибережно-захисних смуг.
Ціль 9.5. Українці менше страждають від накопичення відходів, показники ефективності	<ul style="list-style-type: none"> - Збільшення кількості населення, яке охоплене послугами вивезення та роздільного збору побутових відходів; - Збільшення кількості полігонів ТПВ, що відповідають вимогам законодавства щодо захисту довкілля, та ліквідація 30 % несанкціонованих звалищ відходів (10 000 із 30 000 шт);

	<ul style="list-style-type: none"> - запровадження системи збору та повторного використання будівельних відходів та відходів знесення; - налагодження системи збору небезпечних відходів в складі побутових та створення інфраструктури для безпечної переробки та видалення таких відходів; - зменшення обсягів утворення промислових відходів та створення інфраструктури для безпечної переробки чи видалення цих відходів; - прийняття законодавства в сфері поводження з відходами, яке відповідає директивам ЄС у цій сфері; - зменшення загального обсягу відходів, що захоронюються на 30%, а побутових відходів на 50%; - зменшення кількості неутилізованих медичних відходів на 50 %.
<p>Ціль 9.7. Українці зберігають природні екосистеми для нащадків</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Заборонено утримувати диких тварин (в тому числі морських ссавців) в умовах неволі (цирки, зоопарки, дельфінарії); - заборонено утримувати диких тварин в умовах, що не відповідають їх біологічним потребам; - запроваджено державну програму ідентифікації та моніторингу диких тварин, що утримуються в неволі; - зменшено контрабанду об'єктів тваринного світу на 50%; - збільшення кількості сертифікованих лісів згідно з вимогами FSC до 70% всіх лісів України; - збільшення кількості об'єктів природно-заповідного фонду, межі яких встановлені на місцевості до 80%; - збільшення загальної площі територій природно-заповідного фонду України до 15% від загальної площі держави; - 90 % спеціальних адміністрацій територій та об'єктів природно-заповідного фонду мають необхідну матеріально-технічну базу для ведення своєї науково-дослідної діяльності та для забезпечення охорони їхньої території; - проведення інвентаризації втрачених природних екосистем; - розроблення методик відновлення природних екосистем: боліт, природних русел річок, річкових заплав, луків, степів, корінних лісів; - запровадження державної програми відновлення болотних екосистем; - відновлення до 10 % втрачених природних екосистем; - мінімізація шкоди, що завдається інвазійними видами рослин та тварин; - дослідження факторів і причин, що зумовлюють деградацію природних комплексів, розвиток наукових засад щодо попередження, зменшення негативних впливів і відновлення ландшафтів.

Ціль 10.1. Українці живуть у комфортних містах та селах	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечується дотримання природоохоронного законодавства та містобудівного законодавства під час проектування розвитку завдяки активному застосуванню стратегічної екологічної оцінки; - збільшення площі озеленення на 10 % у кожному населеному пункті; - рекультивування та перетворення на парки 30 % закинутих територій та пустищ; - розвиток вертикального озеленення.
Ціль 11. Людина живе в державі, яка ставить перед собою реалістичні цілі та досягає їх з використанням розумно необхідних для цього ресурсів доповнити показником ефективності	- Держава щороку звітує перед громадяни за якість виконання державних програм, на які були виділені кошти.

Пропозиції ЕПЛ щодо заходів на виконання цілей

<i>Існуюча ціль</i>	<i>Пропоновані заходи</i>
Ціль 9.4. Українець живе у сприятливому та чистому навколишньому середовищі	Ми створимо Державний фонд охорони навколишнього природного середовища в якості окремого незалежного органу державної влади, який буде акумулювати надходження коштів від екоподатку і буде прозоро та ефективно використовувати ті кошти на покращення якості довкілля.
Ціль 9.5. Українці менше страждають від накопичення відходів, показники ефективності	<p>Запровадимо законодавство, яке буде впроваджувати 5-ти ступеневу ієрархію управління з відходами;</p> <p>запровадимо законодавство, яке буде передбачати норми безпечного поводження із промисловими відходами, відходами гірничо-видобувних підприємств;</p> <p>запровадимо підходи «економіки замкнутого циклу» для максимального утримання відходів у виробничому циклі, зміни підходів до виробництва продукції.</p>
Ціль 9.6. Українці більш ефективно та ощадливо використовують природні ресурси	<p>Ми розробимо та затвердимо методики оцінки вартості екосистемних послуг і будемо враховувати їх при прийнятті політичних та управлінських рішень;</p> <p>ми змінимо підходи до надання прісних підземних вод у користування, зокрема для сільськогосподарських потреб задля більш ощадливого та невиснажливого водоспоживання та надання пріоритету питному водоспоживанню перед водоспоживанням бізнесу, запровадження економічно обґрунтованих цін на видобуток підземних прісних водних ресурсів.</p>
Ціль 9.7 Українці зберігають природні екосистеми для нащадків	Ми імплементуємо Смарагдову мережу в національне законодавство шляхом прийняття відповідних законів та

	<p>підзаконних актів, розробимо менеджмент-плани для 10% територій та забезпечимо їхнє належне фінансування.</p> <p>Ми створимо нові території природно-заповідного фонду, збільшивши його частку до 15 % від усієї площі України наблизившись в цьому до показників країн ЄС;</p> <p>ми створимо 5 нових національних природних парка та 2 транскордонні біосферні резервати як територій сталого розвитку та збереження природи;</p> <p>ми забезпечимо збереження шляхом надання статусу земель лісогосподарського призначення як мінімум 90% всіх самосійних лісів України на землях державної власності і завдяки цьому збільшимо лісистість України.</p>
<p>Ціль 9.8. Українець усвідомлює наслідки глобальних змін клімату, вживає заходів для їх запобігання, проте готовий до них адаптуватись</p>	<p>Ми розробимо законодавство щодо поступового обмеження виробництва, споживання, обігу, імпорту озоноруйнівних речовин для більш повної імплементації положень Монреальського протоколу та додатків до нього.</p>

Сподіваємося, Уряд у ході реалізації Програми буде прагнути до найповнішого виконання намічених цілей та врахує висловлені пропозиції, а також, забезпечуватиме у майбутньому належне врахування думки громадськості у процесі прийняття програмних документів.